

۲۹۷۱

انسان در جستجوی معنی

دکتر ویکتور فرانکل

ترجمه

حمیدرضا صادقی

حجت روحانی

www.ketab.ir

سرشناسه	فرانکل، ویکتور امل، ۱۹۰۵ - ۱۹۹۷ م.
عنوان و نام پدیدآور	Frankl, Viktor E. (Viktor Emil)
مشخصات نشر	انسان در جستجوی معنی / ویکتور فرانکل : ترجمه حمیدرضا صادقی، حجت روحانی، تهران: به آوران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۲۳۲ ص: ۱۴×۲۱/۵ س.م.
شابک	978-600-6109-51-0
وضعیت فهرست نویسی	فبا
یادداشت	عنوان اصلی: Man's search for meaning : an introduction to logotherapy, 1963.
یادداشت	کتاب حاضر در سالهای متفاوت توسط ناشرین مختلف منتشر شده است.
موضوع	فرانکل، ویکتور امل، ۱۹۰۵ - ۱۹۹۷ م.
موضوع	Frankl, Viktor E. (Viktor Emil)
موضوع	معادرمانی
موضوع	Logotherapy
موضوع	قتل عام یهودیان، ۱۹۳۹ - ۱۹۴۵ م. -- خاطرات
موضوع	Holocaust, Jewish (1939-1945) -- Personal narratives
موضوع	قتل عام یهودیان، ۱۹۳۹ - ۱۹۴۵ م. -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	Holocaust, Jewish (1939-1945) -- Psychological aspects
موضوع	روان‌شناسان -- آتریش -- سرگذشتنامه
موضوع	Psychologists -- Austria -- Biography
شناسه افزوده	صادقی، حمیدرضا، ۱۳۶۸ فروردین - مترجم
شناسه افزوده	روحانی، حجت، ۱۳۶۵ فروردین - مترجم
رده بندی کتب	۱۳۹۷ / ۹۴ / ۵۸۱۰
رده بندی دیوب	۹۴۰ / ۵۳۱۸۰۹۲
شماره کتابشناسی مللو	۵۳۵۸۴۳۸

انسان در جستجوی معنی

تألیف: دکتر ویکتور فرانکل

ترجمه: حمیدرضا صادقی - حجت روحانی

ناشر: به آوران

آماده سازی قبل از چاپ: به آوران

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۰۹-۵۱-۰

مرکز پخش: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - کوچه مینا - پلاک ۷

تلفن: ۶۶۴۰۶۲۱۴ - ۶۶۴۰۶۵۷۲ - ۰۹۱۲۰۳۷۷۳۳۵

پیش‌گفتار

دکتر فرانکل روانپزشک و نویسنده، گاهی از بیماران خود که از اضطراب‌ها و دردهای گوناگون و بزرگ رنج می‌بردند و شکوه می‌کردند می‌پرسید، «چرا زندگی نمی‌کنید؟» او اغلب می‌توانست از پاسخ بیماران خط اصلی روان‌دانی خویش را بیابد. در زندگی هر کسی، چیزی وجود دارد. در زندگی یکناز عشق وجود دارد که او را به فرزندانش پیوند می‌دهد؛ در زندگی دیگری، مسائلی که بتواند آن را به کار گیرد؛ در زندگی سومی شاید نه‌تنها اضطراب کشداری که ارزش حفظ کردن دارد. یافتن این رشته‌های ظریف یک زندگی فرو پاشیده، بشکل یک انگاره استوار، از معنا و مسؤولیت، هدف و موضوع مبارزه‌طلبی «لوگوتراپی» است، که تعبیر دکتر فرانکل «از تحلیل آگزیستانسیالیستی» نوین (هستی‌درمانی) است.

در این کتاب، دکتر فرانکل تجربه‌ای را که منجر به کشف

«لوگوترایی» شد توضیح می‌دهد. وی مدت زیادی در اردوگاه کاراجاری اسیر بود، که تنها وجود برهنه‌اش برای او باقی ماند و بس. پدر، مادر، برادر و همسرش یا در اردوگاه‌ها جان سپردند و یا به کوره‌های آدم‌سوزی سپرده شدند. خواهرش تنها بازمانده‌ی این خانواده بود که از اردوگاه‌های کاراجاری جان سالم بدر برد. او چگونه زندگی را قابل زیستن می‌دانست؟ درحالی که همه‌ی اموالش را از دست داده بود؛ همه‌ی ارزش‌هایش نادیده گرفته شده بود، از گرسنگی و سرما و بیرحمی رنج می‌برد و هر لحظه در انتظار مرگ بود. او... اسمی چگونه زنده ماند؟ پیام چنین روانکاری که شخصاً با چنان شرایط خرابی روبروی بوده است، شنیدن دارد. اگر کسی بتواند به شرایط انسانی ما، اقلانه و با دلسوزی بنگرد؛ این شخص بی‌تردید باید دکتر فرانکل باشد. راه‌هایی که از قلب دکتر فرانکل برمی‌خیزد، بر دل می‌نشیند. چون بر نجرهای بسیار ژرف استوار است. صادقانه و ژرف‌تر از آن است که انسان کوچکترین رنگی از فرب در آن ببیند. پیام‌های او والا و ارزنده است. و کارهایش به خاطر موقعیت کنونی او در دانشکده طب دانش‌آموزان و دانشجویان است. آوازه کلینیک‌های «لوگوترایی» که امروزه در بسیاری از سرزمین‌ها الگوبرداری از پلی‌کلینیک معروف عصب‌شناسی او در وین آتریش به کار می‌کند، شهرت جهانی دارد.

انسان نمی‌تواند نظریه و شیوه کار دکتر فرانکل را با کار زیگموند

فروید مقایسه نکند. چه، هر دو پزشک ابتدا به طبیعت و درمان

«روان‌نژندی‌ها» توجه داشتند. فروید ریشه‌ی این «اختلال‌های»
 پریشان‌کننده را در «اضطرابی» می‌یابد که در اثر «انگیزه‌های»
 «نعارضی» و «ناآگاه» بوجود آمده است. اما فرانکل «نوروزها» را بر
 چند نوع می‌داند و برخی از آنها را «روان‌نژندی نئوزنیک»، نتیجه
 ناتوانی بیمار در پیدا کردن معنا و مسؤولیتی در زندگی خویش
 می‌داند. فروید بر «ناکامی» در زندگی جنسی تأکید دارد، اما فرانکل
 بر «ناکامی» در «معناتلبی». امروزه در اروپا روانشناسان و
 پزشکان آشکارا از فروید روی برگردانده و به «هستی درمانی»
 روی آورده‌اند که کتب «لوگوتراپی» یکی از آنهاست. یکی از
 ویژگی‌های دیدگاه‌های فرانکل این است که هرگز فروید را رد
 نمی‌کند، بلکه روس‌نورد را به آنچه و انجام داده است بنا می‌نهد.
 او حتی با سایر مشکل‌های «هستی درمانی» نیز سرسبز ندارد، بلکه به
 آنان خوشامد گفته و از در خوشی در می‌آید.

داستان این کتاب گرچه کوتاه است، ولی پس از هینرمانده و
 گیراست. من دو بار در یک نشست آن را از اول تا انتها خوانده‌ام.
 افسون آن چنان مرا گرفت که یارای رها کردن آن را نداشتم. دکتر
 فرانکل در جایی از داستان، فلسفه «لوگوتراپی» خود را به خواننده
 می‌شناساند و آن را چنان ملایم به داستان پیوند می‌دهد که خواننده
 تنها پس از پایان رساندن کتاب به ژرفای نوشته‌ی او پی می‌برد و
 می‌بیند که دیگر این بخش از کتاب دنباله داستان وحشتناک
 اردوگاه‌های کار اجباری نیست.

خواننده از همین زندگی نامه دردناک، بسیاری چیزهای آموزد و فرا می گیرد که، انسان وقتی به ناگهان احساس می کند: «چیزی برای از دست دادن بجز بدن مسخره برهنه اش ندارد، چه می کند.» با توصیفی که فرانکل از آمیخته ی «هیجان» و «بی احساسی» به ما می دهد، روح انسان تسخیر می شود، نخستین چیزی که به نجات انسان می آید، کنجکاوای سرد جدا مانده است که انسان را متوجه سرنوشت خود می کند. پس از آن به کار بستن شگردهایی برای حفظ پیمانده زندگی، با آن که شانس زنده ماندن بسیار ناچیز است. گرسنگی، خفگی، ترس و خشم عمیق ناشی از بی عدالتی را به مانند هاله هایی از افراد خوب و مورد علاقه، مذهب، شوخ طبعی و حتی زیبایی های آرامش بخش طبیعت مانند یک درخت یا غروب آفتاب قابل تحمل می کند.

گمان مبرید که این لحظات آرامش بخش میل به ادامه زندگی را در زندانی برمی انگیزد. آنها در صورت بیدار خواهند بود که بتوانند زندانی را یاری دهند و معنایی برای رنج پیهوده خود بیابند. و در اینجا است که ما با هسته مرکزی آگزیستانسیالیسم رویاروی می شویم که اگر زندگی کردن رنج بردن است پس برای زنده ماندن باید ناگزیر معنایی در رنج بردن یافت. اگر اصلاً زندگی خود هدفی باشد، باشد، رنج و مرگ نیز معنا خواهد یافت. اما هیچکس نمی تواند این معنا را برای دیگری بیابد. هر کس باید معنای زندگی خود را، خود جستجو کند و مسئولیت آن را نیز پذیرا باشد. اگر موفق شود، با

وجود همه تحقیرها به زندگی ادامه می‌دهد. فرانکل که به نیجه
علاقه‌مند است به این گفته‌اش نیز ایمان دارد، «کسی که چرایی
زندگی را یافته، با هر چگونه‌ای نیز خواهد ساخت».

در اردوگاه اجباری هر حادثه‌ای موجب این می‌شود، که زندانی
کنترل خود را از دست بدهد. تمام هدف‌های عادی زندگی از او
گرفته می‌شود. تنها چیزی که برایش باقی می‌ماند «وابسین آزادی‌های
دری است. آزادی در انتخاب شیوه اندیشه و برخورد با یک سری
شرایط». این آزادی نهایی که هم بوسیله‌ی رواقیون شناخته شده
است و هم هانی گرا، نوین، در داستان فرانکل از اهمیت خاصی
برخوردار است. زندانی، انسان‌های معمولی بودند، اما دست کم
شماری از آنان ثابت کردند که «زشتی‌هایشان را دارند و با این
کار شایستگی بشر را در برخاسته علیه سرنوش خود به ثبوت
رساندند».

البته نویسنده این کتاب به عنوان یک «درمان‌گر»
می‌خواهد پی ببرد چگونه می‌توان به انسان کمک کرد تا به این
شایستگی برجسته بشری دست یابد. چگونه می‌توان در بیمارستان
حس را برانگیخت که به خاطر چیزی مسؤول زندگی است. هر چه
که در بدترین شرایط قرار گرفته باشد؟ فرانکل نمونه‌ی
تکان‌دهنده‌ای از یک جلسه «گروه درمانی» که با زندانیان دیگر
داشت ارائه می‌دهد.

دکتر فرانکل به درخواست ناشر خود، بخش مختصر ولی آشکار

و گویایی، از اصول اساسی «لوگوترایی» و هم چنین فهرست کتب مربوطه را نیز به این زندگی‌نامه افزوده است. گرچه درباره‌ی دو مکتب دیگر وین یعنی فروید و آدلر نوشته‌های بسیاری به زبان انگلیسی موجود است، ولی بیشتر انتشارات مکتب سوم وین در رشته‌ی روان درمانگری (لوگوترایی) به طور عمده به زبان آلمانی چاپ شده است. از این رو جا دارد که خوانندگان از دکتر فرانکل که این کتاب را به زبان انگلیسی نگاشته است سپاسگزار باشند.

وکل برخلاف بسیاری از هستی‌گرایان اروپایی نه بدبین است و نه خوش‌مذهب. بلکه برعکس نویسنده‌ای که خود شاهد همه رنج‌ها و نیروهای شیطانی شکنجه بوده، به خوبی به توانایی بشر در چیره گشتن بر شرایط موجود، در کشف حقیقتی روشن‌گر و بسنده آگاهی دارد.

خواندن این کتاب را که واژه‌هایش چون گوهر می‌درخشند و بر ژرفترین مشکلات بشر می‌تابد، از دیگران خواستارم. زیرا کتابی است دارای ارزش ادبی و فلسفی و بیش‌تر است بر جذبه بر ارزنده‌ترین جنبش روانشناسی روزگار ما.

گردشگاه: آلبورت